

NARODNA STRAŽA

UREDNIŠTVO I UPRAVA: „NARODNA STRAŽA“
ŠIBENIK. — RUKOPISI SE NE VRAĆAJU. — NE-
BILJEGOVANA SE PISMA NE PRIMAJU.

IZLAZI SVAKE SUBOTE
POJEDINI BROJ Din. 1.50

PRETPLATA „NARODNE STRAŽE“ IZNOSI GO-
DIŠNJE Din. 60. — ZA INOZEMSTVO Din. 120.
OGLASI PO CIJENIKU.

Br. 9.

Šibenik, 11. ožujka 1924.

God. IV.

Sa mrtve točke.

Opozicioni blok, kako izgleda, go-
tova je stvar. Demokratski klub izjavio
se sa 33 glasa proti sedam za blok,
a radićevci predaše poslaničke vjero-
dajnice i odlučise se za aktivnu sa-
radnju u Narodnoj skupštini. Ne mala
senzacija za našu javnost! Do jučer
smo još s jedne strane slušali, da je
sav hrvatski patriotizam u apstinen-
ciji od Beograda, a s druge, da su
radićevci protudržavan element, s ko-
jima jugoslavenski patriota ne može
dolaziti u dodir. Nas ipak veseli ova
stvar, jer ona znači korak na bolje.

Teško je još danas kazati, hoće li
što biti od svega toga. Ima dapače
znakova, koji govore, da se nemamo
bog zna čemu nadati ali, led je pro-
bijen.

Jedan veliki dio hrvatske javnosti
od početka bio je za aktivnu saradnju
u parlamentu, kao za Hrvate najko-
risniju. Nema sumnje, da bi mi Hrvati
danas kud i kamo bili napred, da je
čitava naša javnost bila za to i da je
g. Radić pred tri četiri godine pošao
tamo, kamo ide danas, da ruši g. Pa-
šića i njegov režim.

Ovaj režim bio je prema nama Hr-
vatima posve isti i u to vrijeme, te
oni, koji su kroz ovo vrijeme puštali
da se beogradski vlastodršci po mi-
loj volji titiraju sudbinom našeg na-
roda i njegovim progresom moraju,
da se dobro zamisle nad današnjim
stanjem stvari. Mi smo, što se ono
reče, izboksani od veliko-srpskog re-
žima na svim područjima javnog ži-
vota i danas neravno ulazimo u borbu
za naša najsvetija i prirodna prava.

Naglasjući to, nijesmo možda
malodušnici, koji sa strepnjom gle-
đaju u rezultat narodne borbe.
Prevelika je životna snaga našeg na-
roda, da bi mogli posumnjati u uspjeh
njegovog nastojanja. Ali prvi njegovi
sinovi i oni, kojima je on dao svoje
povjerenje moraju paziti, da svojim
pogriješcima ne dovode u pitanje
taj uspjeh.

Bez dvojbe, g. Radić ima velikih
zasluga na sakupljanju otporne snage
našeg naroda. Ova ali sakupljena na
negativnoj bazi, sada se veoma dobro
vidi, ne može da se potpuno upotre-
bit u pozitivnom radu. To g. Radić
veoma dobro uvida i jedino radi toga
on neće, da aktivno suraduje i u vla-
di sa opozicionim blokom, već se
ograničuje na potpomaganje ovoga i
rušenje radikala.

Drugčije bi bilo stanje stvari, da
je g. Radić sakupio oko sebe i narodnu
inteligenciju. On bi danas mogao da
zade u parlament bez bojazni, da će
biti ismijehivan skupa sa cijelim hr-
vatskim narodom, radi poslanika sli-
čnih Slavki Rudi Bačinicu, koje je
on pretpostavio našoj inteligenciji. To
je jedna teška pogriješka g. Radića,
koju on u prvim izborima radi dobra
narodne stvari mora ispraviti.

D ruga je jednako velika pogriješka

g. Radića, da on sve one, koji se na-
laze van redova njegove stranke sma-
tra nepoštenima i protunarodnim ele-
mentom. Koliko se god ovakovo
držanje smatralo političkom taktikom,
pravi patriota ne smije da se s njom
služi, jer jedino narodnoj stvari na-
nosi štetu. Jedno, jer kasnije same
narodne mase gledaju s nepovjere-
njem u takove ljude, premda su oni

Povodom štrajka na Sufidu.

Sudbina ekonomskog liberalizma
bila je zapečaćena uvođenjem social-
nog zakonodavstva u pojedinim drža-
vama. Ekonomski liberalizam nije
dozvoljavao, da se vlasti uplću u
poslovne odnose između radništva i
kapitala, te je na taj način štiti-
jačega, u tom slučaju kapitalizam. Dr-
žao se načela potpune slobode kao
jednog lijeka ekonomskim zalima, te
mislio, da se društvo jedino na taj
način može valjano urediti.

To je urodilo strašnim izrabljivanjem
slabijega. Mali obrtnici i radništvo
postalo je skroz ovisno o jakom ka-
pitalu i prisiljeno, da ovomu dađe
svoju radnu snagu u bescijenje.

Kršćanske socialne stranke, koje
su uzele za bitnu točku svoga pro-
grama poboljšanje i ovih socialnih
nedaća društva, naišle su na najžešći
otpor liberalnih stranaka, koje su re-
dovito predstavnice ekonomskog li-
beralizma, t. j. kapitalizma. Ove su
stranke najosjetljivije kod nastojanja
kršćanskih stranaka, da se državnim
zakonodavstvom zaštiti radništvo pred
izrabljivanjem kapitalizma. Mnogo i
mnogo trebalo je vremena dok se je
usvojilo samo načelo, da su i državne
vlasti dužne, da se brinu za radništvo.

Danas već sve države prihvaćise
to načelo i više manje regulirase od-
nošaj između radne snage i kapitala.

Najbolje zakonodavstvo u ovom
smjeru ima danas Belgija, Njemačka
Austrija i Engleska, većinom zaslu-
gom katoličkih parlamentaraca. Zna-
čajno je, da u tim državama uz pro-
sječno najzadovoljnije radništvo i in-
dustrija prema drugim državama naj-
bolje stoji.

I naše liberalne stranke, u nazo-
čnom slučaju demokratska i radikalna,
od prvih dana ujedinjena redovito na-
glasivaju, da stoje na načelu zaštite ra-
dnika. One su čak pokušale, da to načelo
provedu i u praksu, te smo 22. lipnja
1922. dobili „zakon o zaštiti radnika“.

U ovom zakonu zakonodavac naj-
prije postavlja to načelo, ali odmah
zatim navodi izuzetke, koji kroz cijeli
zakon prevladavaju tako, da samo
načelo postaje iluzorno. Osobito to
biva kod naše korumpivne uprave
koja se je do sada redovito, kod svih
sporova između radništva i kapitalizma
nalazila na strani ovoga posljednjeg.

Naše radništvo kruto se vara, ako

inače najbolji hrvatske patriote, a
drugo, što će strani svijet da misli o
nama, ako je sva naša inteligencija
protunarodna.

Uz odluku g. Radića, da aktivno
sudjeluje u parlamentu, aktuelan je
njegov preokret i u ovom pravcu.
Tim više, što je i on, uvjereni smo,
mišljenja, da je potrebit. Kada to
bude, onda ćemo tek moći kazati
da se je g. Radić maknuo - sa mrtve
točke, a s njim i čitava hrvatska po-
litika.

se nada, da će pod bilo koju cijenu
privući na svoju stranu nadležne
faktore. Ta čitava današnje stanje i
nepodnosivi centralizam, proti kojemu
ustaje sav naš narod nije nego po-
sljedica nezasićenosti kapitalizma beo-
gradskih mogućnika, koji hoće da
svojoj nezasićenosti podrede interese
ne samo nas Hrvate, nego cijele dr-
žave.

Ako se slučajno kod mjesnog Su-
fida ne radi o beogradskim kapitali-
stima, već stranim izrabljivačima naše
narodne energije, još ne znači, da će
se beogradski vlastodršci postaviti,
kako bi bilo prirodno, na stranu na-
šeg izrabljivanog radništva. Naprotiv!
To već, uvjereni smo, duboko osje-
ćaju i sami radnici, koji su bili pri-
pravni, da listom pristupe u vladajuću
stranku samo da postignu što žele.

Slično je iskustvo vidjeli smo pred
par godina doživjelo i radništvo
ostalih krajeva naše domovine. Ono
je tada prešlo u jednu drugu skrajnost,
u komunističke redove. Ne bi željeli
da i mjesno radništvo pođe tim pu-
tem. Danas je više nego jasno, da su
komunističke ideje utopija, koju sami
radnici najskuplje plaćaju. Sam ko-
munistizam, koji se najviše tuži na so-
cialnu nepravdu, ne priznaje socialne
pravde, jer svoj uspjeh bazira na te-
roru i nepriznavanju privatnog vla-
ništva, koje je prvi uvjet svakog
zdravog napredka i javnog poredka.

Mi Hrvati, bili radnici ili težaci,
t. zv. posjednici kapitala ili zemlje
mogli bi, da svi živimo na svojoj
zemlji bez kakvih jačih sukoba,
kada bi bili svoji i svoje zemlje go-
spodari. Da to nijesmo, u prvom je
redu kriv današnji centralistični por-
dak, koji nas guši na svakom zdra-
vom napredku. Jednako socialnom,
kao na kulturnom, ekonomskom i po-
litičkom.

Radi toga svi mi, a u prvom redu
radnici, moramo, da se stisnemo u
redove hrvatskih stranaka i onih na-
ših stručnih organizacija, koje idu
uporedo sa ovima ka našoj samo-
stalnosti.

Samo u slobodnoj i samostalnoj
Hrvatskoj može hrvatsko radništvo,
zvalo se ovo tvorničko ili zemljodjel-
sko, da nađe svoje materijalno obez-
bjede i socialnu pravdu, da računna
na razumjevanje i pomoć nadležnih
faktora u odnosu prema tuđincima.
Znajući to, naše radništvo u prvom
redu mora, da obračuna i da se trsi
tutara, koji su bili časovito i naše
seljaštvo doveli u protuhrvatske re-
dove, te hoće sada da i radničku
nevolju izrabe i svoje tamne ciljeve.

ŠIBENIK, 11. ožujka.

Interpelacija u parlamentu o tajnim
klauzulama rimskog pakta izazvala je
pravu paniku u radikalnim krugovima.
Ministar vanjskih posala najenergичnije
je dementirao glasine o tim klauzulama
Ali jer općenito politički dementi po-
tvrdjuju stanje stvari, donosimo te
klauzule, kako doslovno glase:

I. Za slučaj unutrašnjih ne-
mira u Jugoslaviji obvezuje se
Italija poslati pomoćne čete bude
li za to zamoljena. U svakom
slučaju, ona će ostati prema
beogradskoj vladi u dobrohotnoj
neutralnosti.“

II. Jugoslavija dobiva privolu
Italije, da u zgodan čas zapo-
sjedne Solun i njegovo zaleđe.
U zamjenu Jugoslavija daje Ita-
liji teritorijalne koncesije u Dal-
maciji.“

Pak-rana naše države je miješanje
vojničkih krugova u politiku. Razne
vojničke klike hoće imati odlučni
upliv u nutarnjoj politici i njihova
pogubna uloga osobito se opaža u
momentima nove situacije. U zadnje
vrijeme osobito se opaža nervozno
gibanje unutar organizacija Bijele i
Crne ruke. U Bijeloj ruci nastalo je
među vodećim krugovima razilaženje
u shvaćanju nove situacije. Jedni su
za koruptivni režim Nikole Pašića
i velikosrpsstvo, drugi za dosadašnji
režim bez Pašića, a treći su potpuno
proti radikalima. Ta razilaženja u Bi-
jeloj ruci smatrala je Crna ruka za
zgodan momenat, da se ovih dana
po prvi put iza solunskog procesa
javi u javnosti. Crna ruka uputila je
Narodnoj skupštini spomenicu, u kojoj
izjavlja, da je vazda bila patriotska
organizacija, da nije proti kralju i da
se ne boji za reviziju solunskog pro-
cesa. Ovom koraku Crne ruke po-
daje se velika važnost i on bi imao
biti najjačim dokazom, da su se ra-
dikaliza u istinu ministarske stolice
ozbiljno počele klimati.

Vodstvo SLJS. održalo je dne 3.
ov. mj. sjednicu, na kojoj je dr. Ko-
rošec kao predsjednik održao politički
ekspozé u situaciji. Prikazao je sve
predradnje za sastav i rad opozicionog
bloka i naglasio potrebu, da se što
prije povede akcija za konačni pad
režima. Iza debate potpuno je odobren
dosadašnji rad Jugoslavenskog kluba,
te je primljena rezolucija u kojoj se
naglasuje, da poslanički klub SLJS.
imade upotrebiti sva sredstva, da sruši
režim. Ova rezolucija vodstva Sloven-
ske ljudske stranke izazvala je radosno
raspoloženje u opozicionalnim krugu-
vima, budući sa radikalima preko svojih
listova radili, da bi došlo do radikalsko-
slovenske koalicije.

Vijesti iz Beograda javljaju, da
Ljuba Davidović neposredno iza do-
laska dra Korošca u Beograd i poslije
rekapitulacije situacije, koja će se iz-

vršiti između šefova opozicionalnih grupa, namjerava da zatraži audienciju kod kralja. Davidović će prikazati u dvoru kako su sve verzije, koje su radikali bacili u svijet proći opozicionom bloku u Radiću netačne. To bi ujedno imao biti i prvi ozbiljniji korak za rušenje radikala.

Iz vanjskog svijeta.

Reforme u Turskoj. Turska Narodna Skupština u Angori zaključila je svrgnuće kalifa i ukidanje kalifata. Svi turski princevi bit će izgnani iz Turske. Turska zatražit će pristup u Savez naroda. Mjesto turskog alfabeta uvesti će se latinica i provesti zastava crkve od države.

Parlamentarna kriza u Belgiji. Zbog gospodarskog sporazuma između Francuske i Belgije izbila je u Belgiji kriza, u kojoj je kabinet morao dati ostavku. Novi kabinet od danas nije sastavljen, a bivši ministar predsjednik Theunis odbio je mandat za sastav novog ministarstva.

Odnosaji između Francuske i Engleske idu na bolje. Prema pariškoj štampi izmjenom pisma Poincaré-Macdonald stvara se povoljan teren za pregovore o zbliženju, te se u skoroj budućnosti očekuje potpuno jedinstvo obiju država u posmatranja međunarodne situacije. Macdonald namjerava, da u ličnom razgovoru sa Poincaréom riješi sva višeca pitanja.

Bugarska traži međunarodnu anketu. Bugarska štampa na pisanje naše štampe o ratnim pripremama Bugarske i nagovještavanju krvavog proljeća izjavljuje, da je Bugarska spremna pristati na međunarodnu komisiju, koja će istražiti koliko na tim optužbama ima istine. Bugarska je i prije tražila takovu komisiju, ali ovu ne će beogradska vlada, koja alarmantnim vijestima o vanjskoj pogibelji nastoji svratiti pažnju sa unutrašnje situacije, koja za radikale nije ruzičasta.

Opasan politički položaj u Grčkoj. Francuske novine donose, da je politički položaj u Grčkoj vrlo opasan jer da republikanci hoće da ruše vladu. Neki vojnički krugovi namjeravaju da opet uspostave vojničku ligu, radi čega bi izjavio Venizelos, da će biti prisiljen da ode iz domovine.

ŠIRITE DOBRU ŠTAMPU!

PODLISTAK

Što je Esperanto?

Esperanto je međunarodni pomoćni jezik, koji svak može lako da nauči. Kako već prijev „pomoćni“ kaže, on ne će da nadomjesti niti da zbaci narodne jezike, već hoće da bude drugi jezik za svakoga, koji želi da se lako i brzo uzmogne sporazumijevati sa narodima raznih jezika.

Dr. Zamenhof (1859-1917), okulista u Varšavi, izumio je pred 35 godina ovaj najjednostavniji i najlakši jezik na svijetu. Njegova gramatika ima samo 16 pravila bez iznimaka, a cijeli riječnik samo 2000 riječi. Gramatika je Esperanta prevedena u, više od 40 različitih jezika i narječja.

Izvanredne zasluge Esperanta za upoznavanje raznih naroda i na svakom kulturnom polju, shvatili su već odavna razni učenjaci, znanstvena društva, trgovačke komore pa i čitavi narodi. Poznati filolog Max Müller i veliki filozof Tolstoj, koji su ga u par sati naučili, utrlu su mu put po cijelome svijetu, pak nema dana zemlje i nema naroda, gdje Esperanto nije polučio uspjeha. Da se pomoću

Hrvatski Radiša u Dalmaciji.

Nakon tri i pol mjesечноg putovanja kroz Dalmaciju, uzduž i poprijeko od Imotskog kotara do Novog grada i Raba u svima mjestima i gradovima Primoja i Zgorja Dalmacije osnovao sam društvene organizacije „Hrvatskog Radiša“, a kod toga poduzeća za gospodarski preporod našega naroda, naišo sam od strane svih slojeva pučanstva na najveću susretljivost, pažnju i shvaćanje gospodarske zadaće našega društva. Ostati će mi neizbrisivi utisci požrtvornosti siromašne pustošne Dalmacije, koja je za spas stradajuće siromašne djece doprinijela zamjernu svotu oko 200.000 dinara. Ostavljajući tlo naše krasne, historičke Dalmacije, smatram mojom dužnošću, da se cjelokupnom pučanstvu, građanstvu, svjetovnom i redovničkom svećenstvu u Dalmaciji najtoplije zahvalim za svu pažnju, ljubav i odanost prema „Hrvatskom Radišu“ i mojoj malenkosti.

Posebno samostanu otaca Franjevacu na Dobriču u Splitu, koji mi je pošao u susret do skrajnih granica svoje dobrote.

Svima od Boga plaća i od našega naroda zasluženo priznanje.

Stoji do mjesnih osnovanih odbora, da svojim radom, putem „Hrvatskog Radiša“, spase što više dječaka iz naše kršne Dalmacije.

Molim, neka ne ostanu odbori na papiru, nego da svjestim radom promiču uzvišenu zadaću našega društva.

Zbogom! Do sretnog viđenja!

Zivila Dalmacija!

Biograd na moru, dne 10. ožujka 1924.

Dr. Luka Senjak

generaln. povjer. Hrv. Radiše.

Glavna skupština Pijeva društva. Sazivljen XII. redovitu glavnu skupštinu Pijeva društva za promicanje katoličke štampe među Hrvatima, koja će se obrzavati dne 23. ožujka 1924. u 11. sati prije podne u Jeronimskoj dvorani u Zagrebu [Trg I. br. 18.] sa slijedećim redom: 1. Izvješće središnje uprave i nadzornog vijeća; 2. Stvaranje zaključaka o eventualnim predlozima središnje uprave ili mjesnih zborova; 3. Izbor sedmorice članova središnje uprave, te nadzornog vijeća i obraničkog suda.

Dr. Velimir Deželić, predsjednik.

Književnost i umjetnost.

Hrvatska Prosvjeta br. 2. primili smo s ovim sadržajem: Iz pjesničke ostavštine M. Sabića: Pod domaćim krovom, Marta i Marija. Ne pitajte... — A. Matasović: Bumbarova ženidba. — J. Benac: Iz dana zanosa. — R.: Tihoo... — Dr. V. Deželić: U mračnoj noći duše. — Lj. Maraković: Dr. Velimir Deželić. — B. Radica: Moj Marko Marulić. — H. Devignon: Dva kratka misterija. **Književni pregled:** Nove knjige. Uprava: Zagreb, Palmotićeva 31.

Socialna Misel br. 2. primili smo sa ovim sadržajem: Marinkovićev nacrt o samoupravama (Andrej Gosar). — Društvene ideje Frederic Le Playa (Ernst K. Winter). — Vladimir Ljening (Fr. Terseglav). — Odgoj u Engleskoj (C. C. Martindale, profesor na universi u Oxfordu). — Socialna mislenost Ramsay Mac Donalda (Cosmopolita). — Knjige. — Uprava: Ljubljana, Jugoslovenska tiskarna.

Mladost br. 2. izišla s biranim sadržajem. Uprava: Narodna Prosvjeta za Mladost, Zagreb, poš. pretinac 109.

Uzgajatelj br. 3. primili smo sa oblatim i biranim sadržajem. Uprava: Sarajevo, Skerlićeva ul. 7.

O Lurdu (obraćenje jedne engleskinje). Napisao: A. Rebsomen, s francuskoga prevela M. M. Izdalo: Uredništvo „Mladosti“. Cijena 6 din. Naručuje se kod Narodne Prosvjete, Zagreb, poš. pret. 109.

Posvetilište Abrahamovo (osvrt i utisci nakon ljetšnjeg prikazivanja u Zagrebu). Napisao: prof. Kristo Krile, izdanje male „Boškovićeve biblioteke“ svezak IV. Cijena din. 4. Naručuje se kod: Dubrov. Hrvat. Tiskare, Dubrovnik.

Riješenje dubrovačkog kmetstva i poslovnitva s nacrtom novog agrarnog zakona za Dalmaciju. Napisao: Dr. M. Z. Bjelovučić; izdanje i naklada Dubrov. Hrvat. tiskare. Cijena din. 5.— Naručuje se kod: Dubrov. Hrvat. Tiskare, Dubrovnik.

Mali Sing ili kako je mali Sing pronašao da je zemlja okruga. Primiti smo od Prosvjetne nakladne zadruge u Zagrebu, prvu svesku Dječije Biblioteke, pod gornjim naslovom, u kojoj su dječijim stilom i načinom ispričane muke i nevolje maloga Singa, koji je htio vidjeti, gdje sunce spava i tako pronašao, da je zemlja okruga. Priča imade deset ilustracija, a cijena joj je din. 6.

trajnim pomoćnim jezikom. Savez jugoslavenskih Esperanta sa sjedištem u Zagrebu žilavo radi, da ni mi ne budemo najzadnji. Naš domaći pokret raste munjevitom brzinom. U preko 100 mjesta imamo već Esperantista. Društva postoje u Beogradu, Ljubljani, Zagrebu i Splitu, Dubrovniku, Janjini, Zemunu, Novom Sadu itd.

Želite li biti na visini današnjeg kulturnog doba? Onda učite Esperanto i upoznajte svoj narod se drugim narodima i pristupite kao član u svjetsku organizaciju: „Universal Esperanto - Asiero (U. E. A.).“

Potanje informacije daje: Esperanta Informejo, Palmira 9, III. Split.

Ovogodišnji mornarički dani na Jadranu.

Javljuju nam iz Splita: Kod priprema mornaričkih dana u narednom ljetu došla je „Jadranska Straža“ u Splitu do vrlo korisne i plodonosne namisli: prirediti će, ne niz običnih svečanosti nego reviju cijelog pomorskog života, trgovačkog, ratno-pomorskog, industrijskog, ribarskog i športskog na našem Jadranu. Organizovat će se izlet duž cijele

Domaće vijesti.

Prvi strojarski inženjeri na našoj tehnici. Na zadnji prošlog mjeseca održani su na zagrebačkoj tehnički drugi državni ispiti za strojarske inženjere. Ispit su položili kandidati Vinko Zgaga, Ivan Reich i Pavao Reich. To su prvi strojarski inženjeri, koji su svoju stručnu naobrazbu postigli na našoj tehnički.

Kongres inženjera i arhitekta. Ovogodišnji kongres inženjera i arhitekta sastat će se polovicom mjeseca srpnja u Novom Sadu. Na kongresu sudjelovati će preko 500 delegata iz cijele države, a pretosat će se stručno-tehnička pitanja, koja su važna za ekonomski procvat naše zemlje.

Umirovljeni sveučilišni profesori. Ukazom Nj. Veličanstva stavljeni su u stanje mira javni redoviti profesori zagrebačkog sveučilišta, i to u pravo-državoslovnom fakultetu: dr. Josip Silović i dr. Dragutin Čupović; u mudroslovnom fakultetu: dr. August Musić, dr. Dragutin Gorjanović-Kramberger, dr. Julije Domac, dr. Josip Brundšiml i dr. Gavro Manojlović i u liječničkom fakultetu: dr. Teodor Wikerhauser. Ovo umirovljenje najsposobnijih sila na zagrebačkom sveučilištu dovodi se u vezu sa namjerama beogradske vlade; da što više ubije ugled zagrebačkog sveučilišta.

Zaštita Industrijske svojine Z. Z. Uprava za Zaštitu Industrijske svojine kod Ministarstva Trgovine i Industrije na osnovu § 94 Naredbe o izvršenju Uredbe za zaštitu industrijske svojine, riješila je, da se za predmete industrijske svojine izložene na trećem velikom sajmu „Zagrebačkog Zbora“ u vremenu od 27. aprila do 5. maja 1924. prizna pravo prvenstva u smislu § 160 zakona o zaštiti industrijske svojine i §§ 94 i 99 naredbe o izvršenju Uredbe o zaštiti industrijske svojine.

Proširenje teritorija zagrebačke trgovačke komore. Sporazumom senjske i zagrebačke trgovačke komore, ove bi se imale funzionirati u jednu, zagrebačku trgovačku komoru, koja bi otvorila za primorje svoju ispostavu na Sušaku. Sada beogradska štampa, kojoj je zazoran svaki zdrav korak u hrvatskoj privredi napada agresivnost zagrebačke komore, koja hoće silom proširiti svoj djelokrug na Sušaku i Primorje.

obale od Sušaka do Kotora, i tom će se prigodom pružiti mogućnost izletnicima da vide sve grane djelatnosti na našem moru u primorju. Kad se uvaži da će ovom izletu prisustvovati veliki broj ličnosti našeg privrednog, kulturnog, a po svoj prilici i političkog svijeta, od osobite će važnosti biti ovaj izlet za onu pasivnu stranu našeg primorskog života, koji bi uz malo više interesovanja svih tih krugova mogao tako da podoće putem procvata.

Uz tu praktičnu stranu izletnici će imati prigode da se i spoljašnje okoriste svim onim čarima našeg primorja, koje može da pruži ovakav dobro aranžirani izlet, a osim toga će pomorski gradovi pripremiti istodobno mornaričke svečanosti, koje će biti po svojoj prilici u svakom mjestu, kojim budu prolazili izletnici.

Tako bi imala da bude obavljena završna i najljepša svečanost u Erceg-Novome (Boka), gdje bi imao da se izvrši akt patriotskog pijeteta podizanjem spomenika strijeljanim kapetanima Hadžiji i Srzeniću i ostalim Dalmatincima, zašto je Jadranska Straža već povelala inicijativu.

Iz grada i okolice.

Poljepšanje grada. Zadnjih dana naš grad daje sliku živog rada i nastojanja oko njegovog poljepšanja raznim nasadima. U znaku ovog nastojanja, vrhu toga rada teško je danas nešto primjetiti, a da ne čete biti ožigosani sa nepatriotskog rada i hinjene ljubavi prema našem gradu. Jer nam je instinski napredak Šibenika na srcu, ipak se usudujemo da upozorimo gradsku upravu na neke nezgrapnosti njezina rada, dok se još dađu popraviti. Ratio je gradskih nasada uz estetski momenat na prvom mjestu, da ulice i pojedini predjeli grada dobiju nešto zelenila i šumske svježine, te time bar donekle nadomjestite potrebu svježeg zraka, koga nedostaje gradu. Nasadi pak nikako ne smiju da obližnjim kućama i stanovima oduzimaju svjetlo i zrak ili da budu na smetnju dnevnog prometa i saobraćaja. Da vidimo koliko je gradska uprava pazila na sve te momente, malo ćemo se prošetati predjelima grada, koji imaju biti zasadeni, Poljana je jedinstven dio grada i kao potpuno pravilna početvorima daje se sa estetskog gledišta veoma lijepo nasaditi. Ipak ugao Poljana ispred kuće Mattiazzi po današnjim nasadima tako nesretno ispada, da će sutra, kada gora ponaraste biti prava nagrada Poljana. Izgleda, da se oko toga ugla na stotine automobila i kola okreće, kada je trebao toliki zavoj. Ni sama stabla na Poljani nijesu posađena u pravilnom i u propisnom razmaku, koji omogućuje slobodni razvitak gore. Za koji decenij, kada se gora razvije, to ne će biti perivoj već skoro neprohodna šuma. Pazar ispada još nespretnije. Svakako je zdrava ideja, da se današnji pazar nasadi. Koliko da se poljepša taj dio grada, još više da se južna strana kuća zaštiti od prašine, koja osobito ljeti usljed prometa glavnom cestom guši taj dio grada. Ali današnjim rasporedom nasada, gradska uprava zaštićujući te kuće od prašine, potpuno im, kada stabla ponarastu, oduzimalje zrak i svjetlo. Stabla se naime namjeravaju posaditi u nedozvoljenoj blizini kuća. I tu je kao na poljani premlen razmak između stabala, te će ovdje, osim što će se gora gušiti, osobito biti na štetu prometa, koji je na pazardu sa kolima veoma jak. Ne možda radi pazara, koji se može odavle i ukloniti, nego radi radnja, koje se u tom djelu grada nalaze i zemljoposjednika, koji moraju prolaziti živinom i kolima. Očito je, da je gradska uprava najmanje mislila kod nasada na obali, kojoj bi se, po našem skromnom mišljenju morala posvetiti najveća pažnja. Tu su najbrutalnije pogažena sva pravila, koja bi morala vrijediti za gradske nasade. Nema jedne aleje, koja bi mogla resiti našu lijepu obalu. Simetrija ramlje na svakom koraku, a većina stabala, koja bi sutra mogla da se lijepo razviju, prije par godina morali će se izvaditi radi prometa, koji je na obali osobito živ, a kojim izgleda, gradska uprava nikako nije računala. Stabla na pr. oko kuće kraj Delinogovog skladišta pokućstva ne će biti niti metar i pol daleko od zida kuće. Dugo bi naš zavelo nabiranje svih manjkavosti projektiranih nasada. Ograničujemo se samo na najglavnije i koji najviše tangiraju poljepšanje našeg grada. Što smo istaknuli, kazali smo u najboljoj namjeri, željom da se još popravi što se popraviti dađe. Ako današnja gradska većina hoće da ostavi iza sebe neku uspomenu, neka nastoji da ova bude što trajnija i ljepša. Uspije li ostaviti takovu uspo-

menu, može biti uvjerena, da će joj to priznati svaki pravi sin ovog grada.

Zabava Okružja H. K. N. Saveza. Hrv. kat. nar. Savez uz dobrohotno sudjelovanje pomlatka „Zore“ i organizacije kat. daka, 2. i 4. ov. mj. priredio je vrlo dobro posječenu i uspješnu zabavu u prostorijama Baždane. Prve večeri su po prvi put nastupile članice pomlatka „Zore“ prikazivanjem igrokaza „Majčina slika“. Sva su lica lijepo i s mnogo razumijevanja odigrala svoje uloge. No na vlastito se svidjela publici gđica V. Mikulandra, koja je tako vješto i naravno odigrala glavno lice (Franciska). Zatim su daci pobrali buran aplauz igranjem izvorne šale „Bijesno pseto“ (savremeni događaj iz Šibenika). Glavno lice je vrlo uspješno odigrao sam auktor đak M. Luetić. Druge večeri su daci zabavili publiku i naišli na njezino opće odobravanje šalom „Lula“ i polit. satiroom „Jazavac pred sudom“ od Kočića. I g. Luetić M. (u prvog) i g. A. Speranda (u drugog) su se uživjeli u glavne uloge, pak ih vješto izveli. Obe večeri je čista dobit zabave bila namijenjena pogorjelim kat. kulturnim institucijama u Splitu. Ove dvije uspjele zabave novi su dokaz požrtvornosti, oduševljenja i napretka mjesnih kat. udruženja.

Mladi doktor. Ovo dana na zagrebačkoj universi bio je promoviran na čast-doktora sveukupne medicine g. Miloš Škarica, sin vrlo odlične obitelji našega grada. Mladom doktoru i njegovoj cij. obitelji naše srdačne čestitke.

Vinogradarska škola u Kninu. Radi unapređenja vinogradarstva u Dalmaciji ministarstvo poljoprivrede i voda odlučilo je, da na proljeće u Kninu otvori jednu modernu vinogradarsku školu, za koju je svrhu već određen iznos od nekoliko stotina hiljada dinara. Dvojimó, da je spomenuto ministarstvo vodilo baš unapređenje dalmatinskog vinogradarstva, jer bi ovo moralo znati, kad bi se o tom radilo, da se baš Knin i njegova okolica najmanje u Dalmaciji bavi vinogradarstvom.

Zabava „Krešimira“. Hrv. kat. oml. društvo „Krešimir“ 24. veljače priredilo je uspješnu pokladnu zabavu u ukusno urešenim prostorijama Baždane, koja je uza sve sniježno vrijeme bila dobro posječena. Vrijedni omladinci dobro su odigrali lakrdiju „Pokneženi dimnjačar“ i komediju „Grbavac u sprtvi“, pak su naišli na zasluženi aplauz publike. U obim predstavama se osobito istakao i vješto odigrao svoju ulogu Belamarić A. (u prvog kao dimnjačar, a u drugoj kao sluga). Zaninović A. je vrlo lijepo odigrao ulogu „grbavca“ u drugoj predstavi. Svaka čast našim vrlim omladincima! Neka samo tako nastave naprijed!

Oprost od opć. prireza. Čitamo u „Novo doba“ od 7. ov. mj. (jer za odborsku većinu ne postoji mjesna štampa), da je Općinski odbor u svojstvu Opć. vijeća donio zaključak da, za vrijeme od 10 godina, oprosti se novogradnje od plaćanja opć. prireza. Ujedno će biti oprostene od prireza i dogradnje, dotično popravci onih kuća, za koje se ispostavi, da su dovoljno obnovljene. — Ipak naša odborska većina zna biti brza. Čovjek ne bi vjerovao, da će naš članak u zadnjem broju o stambenom pitanju imati tako brzi efekat. Da je odborska većina i prije bila tako uvidavna, dvojimo da bi bila došla u krizu, u kojoj se danas nalazi.

Skupština udruženja trgovaca, industrijalaca i obrtnika za sjevernu Dalmaciju održana je dne 2. ov. mj. Za nastajnu poslovnu godinu izabran je odbor: Predsjednik: g. M. Šupuk; odbornici: gg. V. Kulić, J. Jadronja, E. Weissenberger, D. Triva i V. Vučić. Nadzorni odbor: M. Matavuli, S. Adum, F. Babić i Š. Iljadica.

Krvav slučaj u Zatonu. Dne 4. ov. mj. pri picu posvadili su se Stipe Crnica Dunkin i Vice Cvitan Josin. Od svade došlo je do tučnjave, te je Crnica ubo nožem Cvitana zadavši mu tešku ozledu. Cvitan je prevezen u bolnicu, a Crnica dopraćen u zatvor.

Neobuzdana dječurlija. Tuže nam se stanari iz ulice i oko trga sv. Frane na neobuzdanu dječurliju, koja kroz cijeli dan uznemiruje prolaznike, bunu stanare drekom i strkom, te baca kamenje u prozore. Ovim djelom grada nikada nije vidjeti redara, te ovakova dječurlija smatra, da je ovaj kraj njezina domena. Preporučili bi redarstvenim organima, da bar nekakovu pažnju posvete i ovim ulicama, jer one na to imaju pravo kao i ostali djelovi grada.

Pošt. ured u Privlaci zatvoren. Danom 19. pr. mj. privremeno je zatvoren pošt. i telegrafski ured u Privlaci. a njezino razdatno okružje, u koje spadaju mjesta Privlaka i Vir pripojeno je dostavnom okružju pošte i telegrafa Nin.

Hrvatska Pčela. Ovo stručno i veoma dobro uređivano glasilo stupilo je g. 1923. u svoju 44. godinu. Njezinom zaslugom u Hrvatskoj i Slavoniji pčelarstvo se je podiglo na zamjernu visinu. Na žalost u našim krajevima još je slabo raširena, te našim prijateljima pčelarima najtoplije preporučamo „Hrvatsku Pčelu“. Izlazi svakog mjeseca na 16. stranica, a cijena joj je din. 32 na godinu. Uprava: Hrvatska Pčela, Osijek I., Kapucinska ul. br. 7.

Zemljoradnici u Kanadu. Parobrodarsko društvo *Cunard Linie*, čiju agenciju imade u Šibeniku g. Josip Jadronja. otprema poljodjelce u Kanadu, sa najbržim parobrodima svijeta. Sama agencija pribavlja besplatno iseljenicima odobrenje da im je slobodno useljenje, poslije česa dobiju pasoš bez zapreke. U Južnu Ameriku otprema agencija Jadronja parobrodarskim društvom Kr. Holandski Lloyd, čiji su parobrodi poznati zbog zavidna reda i čistoće.

Iseljanici za Kanadu. Naše društvo Navigazione Generale Italiana u Genovi, koje podržaje ekspresne parobrodarske veze sa *New-Yorkom* i glavnim lukama Južne Amerike, uspostavlja početkom dođućeg mjeseca marta svoje ekspresne veze sa *Kanadom*. Dne 7. marta o. g. otputovaće iz Genove za *Kanadu* parobrod „America“, na kojem su se osobitom pažnjom preuđesile prostorije za iseljenike. Upozorujemo iseljenike za *Kanadu*, koji žele putovati našim prugom, da će im naš ured besplatno dobiti kanadsko garantno pismo. Potanje informacije daje *Putnički ured Jadranske Banke*, Zagreb, Petrinjska ul. 6 te sve podružnice Jadranske Banke.

SIRIŠTE

izvršno, moderno prispjelo i ima takovu vrijednost, da se sa 1. dkgr, praška može usiriti 1000 litara mlijeka. Jamčimo, da se mlijeko nikada neće pokvariti!

Prodaje se kod:

Braće M. D. Jadronja - Šibenik
Široka ulica kod sv. Barbare.

LINT
brod, 23 noge dug te suviše jednu mrežu
MIGAVICA
prodajem uz povoljne uvjete.
Reflektanti neka se obrate na vlasnika
Pere Šikić Ivvin - Murter.

TRGOVCIMA

CIPELA

Pošto smo nakanili u svakome gradu Jugoslavije predati **samo-prodaju** naše svetsko poznate marke cipela

„SALAMANDER“

reflektante molimo da se izvole javiti na glavno skladište na veliko:
SALAMANDER, Zagreb.
Ilica 36.

VJEKOSLAV GRÖMBRAUM
ZLATAR I DRAGULJAR
ŠIBENIK KOD ŠTOLNE CRKVE

Svaki stari nakit preradujem u najmoderniji novi nakit.

Posrebrujem i popravljam service, torbice i crkvene stvari.

— Izradba brza i solidna —

Primam u promjenu staro zlato i srebro

Kupujem staro zlato, srebro i drago kamenje i plaćam uz najviše dnevne cijene.

Tko oglašuje, taj napreduje!

PAPIRNICIA
GRGO RADIĆ - ŠIBENIK
(GLAVNA ULICA)

Trgovina na veliko i malo papirom, pisaćim i risaćim priborom. Skladište trgovačkih knjiga kao i knjiga za osnovne škole. Bogati izbor svih vrsti kancelarijskog pribora za škole, urede itd. Tvorničko skladište pisaćeg papira uz najumjerenije cijene.

GIJENIK ŠALJEM NA ZAHTEJ

RATAR D. D.

Veletrgovina gospodarskim potrepštinama i proizvodima

Z a g r e b

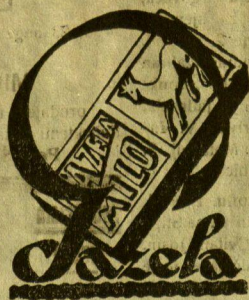
PODRUŽNICA: SUŠAK

Tvornička ulica broj 15.

Telefon 14—59 Interurban 15.
Brzovani naslov: „RATAR-SUŠAK“
dobavlja sa svog skladišta na Sušaku, Bakru najpovoljnije:

BRAŠNA, ŽITARICE, KOLONIJALNU ROBU, 16% SUPERFOSTAT, 18%, THOMASOVU DROZGU, 40—42% KALIJEVU SOL, 12—15% KAINIT I VAPNENI DUŠIK.

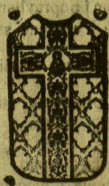

sapuna

se izrađuje iz najboljih sirovina, zato rublju ne škodi te uslijed svojeg izvrsnog dejstva prištedi mnogo truda i novaca.

Josip Neškudla i drug tvornica crkvenih paramenta i pribora

JABLONÉ - Čehoslovačka.

Preporuča se svim sveće icima za nabavu svih u tu struku spadajućih predmeta, kao misne naljine, pluvijali, crkveni i društveni barjaci, kaleži, ciboriji, monstrance, kipovi, križni putevi i t. d., u kojoj god izradbi i cijeni.

Misne haljine iz teškog svilenog damaska, križevi izvezeni u svili, svilene i zlatne porte od Din. 1500 unaprijed.

Stara crkvena odijela popravljaju se strukovnjački. Kaleži i ciboriji pozlaćeni u vatri od Din. 300 unaprijed. Za solidnost tvrtke jamče nebrojene zahvalnice i 110 godišnji opstanak tvrtke. Na sve upište odgovara odmah i predlaže uzorke

J. NEŠKUDLA - LJUBLJANA

Sv. Petra cesta 25.

Zemljoradnici

koji ne mogu dobiti putne isprave radi prepunjene kvote za Sjedinjene Države Amerike neka se obrate na zastupnika CANADIAN PACIFIK g. Lazar Piroški u Šibeniku kod Težačke Zadruge, gdje će dobiti besplatno sve informacije i moći će putovati bez poteškoće u KANADU kamo im sama Kanadska država jamči za posao.

HRVATSKA ZADRUŽNA TISKARA U ŠIBENIKU

PRIMA NA IZRADBU SVE ZASJECAJUĆE

RADNJE TE JE OPSKRBLJENA SA

POTPUNO UREDJENOM

KNJIGOVEŽNICOM

IZRADBA BRZA I SOLIDNA

CIJENE UMJERENE.

Zadružna gospodarska banka d. d.

Vlastita zgrada
Glavna ulica 108.

Podružnica Šibenik

Brž. naslov Gospobanka,
Telefon br. 16 - Noćni 67

Centrala Ljubljana.

Podružnice:

Đakovo, Maribor, Sarajevo, Sombor,
Split.

Ispostava: Bled.

Dionička glavnica i pričuva
preko K. 60.000.000.

Ovlašteni prodavaoc srećaka državne
lutrije.

Prima uloške na knjižice, te ih ukamaćuje
najpovoljnije.

Oprema sve bankovne i burzovne poslove
povoljno, točno i brzo.

Parobrod "LEVIATHAN"

59956 Br. Reg. tona

Najmoderniji, najveći i najluksurniji oceanski parobrod. Najveći naponi znanosti, snage kapitala i pronalaznog duha utjelovljeni su u ovom čudesnom parobrodu. — Neprisporodiva udobnost u svim razredima.

„Prva vožnja u New York na 7. augusta, 1923, zatim 28. augusta 18. septembra, 8. oktobra, 29. oktobra itd. svaki treći tjedan utorkom iz Southamptona — Cherbourga. — Sve pobliže kroz Kole naznačene adrese.“

BREMEN — NEW YORK

izravna veza sa sjajnim američkim vladinim parobrodima. — Nadkriljivi na udobnost, čistoći i izvrsnoj opskrbi. — Brzi i sigurni brodovi.

„George Washington“ „President Fillmore“ „President Harding“
„President Roosevelt“ „America“ „President Arthur“

Zahtijevajte pobliže upute i plovidbenu listinu broj 234.
Zgodna prilika za otpremu robe

UNITED STATES LINES

Generalno zastupstvo za Jugoslaviju:
Beograd, Palata Beogradske Zadruge.